

Examenfraude is nog steeds mogelijk

De 'Handreiking onregelmatigheden, fraude en beveiliging bij examenprocessen en examenafname' helpt scholen bij het beveiligen van examens. De handreiking bevat adviezen voor fysieke beveiliging en informatiebeveiliging. Het advies op het gebied van fysieke beveiliging is echter beperkt, zeker in vergelijking met de in februari 2015 gepubliceerde Richtlijn inbraakbeveiliging onderwijsinstellingen die omschrijft op welke wijze een ruimte waar bijvoorbeeld examens worden bewaard fysiek beveiligd kan worden. Veel onderwijsinstellingen volgen echter alleen klakkeloos de aanbevelingen uit de handreiking op, waardoor de kans op examenfraude blijft bestaan.

Op 28 januari 2015 heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid de VRKI 2015 uitgebracht. De VRKI (Verbeterde Risicoklassenindeling) is een instrument om het inbraakrisico van woningen en bedrijfspanden te bepalen. Met behulp van het inbraakrisico kan worden vastgesteld welke soort preventieve maatregelen moeten worden getroffen en van welke zwaarte. Binnen de VRKI opzet bestaat al jaren een aanvullende richtlijn voor onderwijsinstellingen. Deze richtlijn geldt voor onderwijsinstellingen van zowel het primaire onderwijs alsmede voor voortgezet, hoger of universitair onderwijs. De richtlijn is per januari 2015 herzien en gelijktijdig met de VRKI 2015 uitgebracht. Sinds de diefstal van examens op de Ibn Ghaldounschool in Rotterdam is er vanuit zowel de politiek als mede het onderwijs vraag naar betere beveiliging van examens ontstaan.

Servicepunt Einde 2013 is het Servicepunt examinering mbo ontstaan. Het Servicepunt wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en is operationeel ondergebracht bij de mbo raad. In november 2014

is door het steunpunt examinering mbo de derde versie van de 'Handreiking onregelmatigheden, fraude en beveiliging bij examenprocessen en examenafname' gepubliceerd. Deze handreiking bevat aandachtspunten en voorbeelden die scholen kunnen helpen bij het opstellen van schooleigen beleid rondom een correcte examenafname en de beveiliging van examens. Alhoewel de handreiking geen wettelijke verplichting is, worden over het algemeen door de scholen de adviezen van het Servicepunt examinering opgevolgd.

De handreiking bevat zowel adviezen voor fysieke beveiliging alsmede informatiebeveiliging. Ten aanzien van informatiebeveiliging verwijst de handreiking naar onder andere het document 'Informatiebeveiligingsbeleid, Informatiebeveiliging in het Hoger Onderwijs'. Dit document is een gezamenlijk product van het CIO Beraad en SURF-ibo. Maar ook verwijst de handreiking naar de ISO 2700X en naar COBIT. Echter ten aanzien van de fysieke beveiliging komt het steunpunt niet verder dan advies voor de beveiliging van werk- en opslagruimten en enkele zaken rond sleutelbeheer. Echte maatregelen worden echter niet beschreven.

Dakraam En dat laatste was precies waar het bij Ibn Ghaldoun op mis ging. Op 12 juni 2013 kopten de kranten: 'Examens Ibn Ghaldoun gestolen na inbraak door dakraam'. Het bleek mogelijk om via een dakraam bij een tussenplafond te komen, waarna door het oplichten van een plafondtegel voldoende ruimte ontstond om in de kamer te klimmen waar de examenmaterialen lagen opgeslagen. Via deze modus operandi konden de examens worden ontvreemd. Ook bij het sleutelbeheer bleek het nodige mis. Nader onderzoek leerde dat er meerdere exemplaren van de sleutels in omloop waren en dat niet bekend was wie allemaal een sleutel hadden. De Richtlijn inbraakbeveiliging onderwijsinstellingen februari 2015 beschrijft in bijlage 2 (Richtlijn veilig opbergen Schoolexamens) op welke wijze de ruimte fysiek beveiligd kan worden. Daarbij wordt uitgegaan van een inbraakwerende kluis of kast in een afgesloten ruimte aangevuld met detectie en een aparte alarmgroep in het alarmsysteem. Ook wordt in de bijlage het sleutelbeheer beschreven. Als onderwijsinstellingen conform deze richtlijn hun fysieke beveiliging inrichten, dan kunnen diefstallen zoals bij Ibn Ghaldoun niet meer voorkomen.

Afstemming Echter gebruiken scholen de 'Handreiking onregelmatigheden, fraude en beveiliging bij examenprocessen en examenafname in omloop', dan blijft de kans op diefstal aanwezig doordat deze handreiking geen maatregelen voorschrijft. Het is verbazingwekkend dat twee organisaties, mede gefinancierd en gecoördineerd door de overheid, niet in staat zijn geweest afstemming met elkaar te zoeken om zodoende een sluitend pakket aan maatregelen voor te schrijven. Gezien het feit dat veel onderwijsinstellingen klakkeloos de aanbevelingen van het Servicepunt examinering mbo opvolgen, blijft de kans op examenfraude bestaan.

■ **Ronald Eygendaal**
Ronald Eygendaal schrijft regelmatig over informatiebeveiliging, elektronische en technische beveiliging, fraudedetectie en -bestrijding, bewaking en beveiliging. Hij is bestuurslid bij de VBN.